

Aquest cop pot i ha de ser diferent

Els europeus tenim la sensació que la política econòmica no va estar a l'altura de les circumstàncies durant la Gran Recessió. Uns ho senten així perquè no es van fer totes les reformes que s'havien de fer –i moltes encara continuen pendents. Uns altres, perquè el suport del sector públic durant la crisi i durant la recuperació posterior va ser insuficient. Segurament, tots tenen una part de raó, i això explica per què la frustració va ser generalitzada. Aquest cop pot ser diferent. Aquest cop ha de ser diferent.

Les principals peces perquè sigui així ja són damunt la taula. Reacció contundent i ràpida, sense vacil·lacions des de l'inici de la crisi actual, de la política monetària. I, sobretot, l'element més diferencial en relació amb la Gran Recessió és una política fiscal expansiva a tots els països europeus. A això se suma el programa europeu NGEU, del qual tantes vegades s'ha elogiat, merescudament, l'elevada quantitat de fons que pretén mobilitzar, l'impuls d'una agenda de reformes ambiciosa i el potencial transformador que representa per a l'arquitectura institucional europea. Quin element falta perquè aquest cop sigui diferent? Efectivitat.

L'impacte econòmic que pot tenir la política fiscal és molt variat. Pot ser gairebé nul si els diners es dediquen a projectes que no són rendibles ni econòmicament ni socialment. Segur que els ve a la memòria alguna actuació recent en aquest sentit. Però també pot arribar a ser una eina de transformació econòmica, amb un impacte elevat i persistent. L'exemple per excel·lència és l'anomenat Pla Marshall, però també hi ha multitud d'exemples recents. Són molts els aspectes que poden decantar la balança cap a un costat o cap a l'altre, però n'hi ha un que és clau per a l'efectivitat de la política fiscal i en què hi ha un ampli marge de millora: l'avaluació de les polítiques públiques.

Hem d'aspirar al fet que l'avaluació de les polítiques públiques sigui un ingredient més del cicle del disseny, de l'aprovació i de la implementació de les polítiques públiques; al fet que les avaluacions es duguin a terme de manera sistemàtica i rigorosa, i al fet que el resultat d'aquestes avaluacions sigui públic i es tingui en compte en les decisions polítiques. La convicció que mou aquest raonament és que, si les decisions de política econòmica estan més ben fonamentades, l'impacte econòmic de la política fiscal serà més gran.

El context limita. Amb uns dèficits públics inflats i amb un deute elevat, els recursos, sempre escassos, han de ser utilitzats encara amb més efectivitat. Però, a més d'aquest advertiment, ineludible per a un economista, també hi ha elements d'oportunitat molt rellevants en el context actual. El desenvolupament de les tècniques de *big data*, de *machine learning* i d'intel·ligència artificial permet l'aparició de noves fonts d'informació econòmica que poden millorar, i molt, la capacitat d'avaluar les polítiques públiques. Ara podem seguir l'evolució de l'activitat econòmica en temps real i amb un nivell de desagregació elevadíssim. Això ens hauria de permetre avaluar l'impacte de les polítiques públiques i corregir-les, si és necessari, de forma molt més ràpida i efectiva. L'indicador elaborat per CaixaBank Research durant la pandèmia per mesurar en temps real l'evolució de la desigualtat, i l'efecte de les transferències del sector públic, pot ser una eina útil en aquest sentit.

Més enllà dels elements de necessitat i d'oportunitat, tenim el deure moral d'utilitzar els recursos públics de la millor manera possible, en especial ara que una part molt substancial s'obtindrà gràcies a la solidaritat dels diferents països europeus. L'avaluació de les polítiques públiques és una eina molt valuosa en aquest sentit, ja que permetria mostrar, tant a la ciutadania com als socis europeus, que els recursos s'utilitzen de manera efectiva. Això neutralitzaria la pèrdua de confiança en les institucions, i en el sistema democràtic en general, i també reforçaria el projecte europeu.

El Govern ja ha mogut fitxa. Cap a la meitat de juny, va finalitzar la consulta pública prèvia sobre l'«Avantprojecte de Llei d'Institucionalització de l'Avaluació de Polítiques Públiques». No tot està en mans de la política econòmica. Però la política econòmica ha de fer tot el que és a les seves mans per estar a l'altura de les circumstàncies. Si s'aconsegueix, aquest cop serà diferent. Si no, la frustració podria ser de difícil digestió.

Oriol Aspachs
Juliol-agost 2021